

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ז' כסלו תש"פ | דף היומי בבלי: גדה מג.

דף היומי בהלכה: מסעיף ו' עד סעיף ח'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התבונה פרק ט"ז 'הגה על ידי' עד פרק ט"ז 'ויש אנשים'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער אהבת ה' - פתיחה עד פרק ב

"מס הכנסה תבע אותי ע"ס 6 מיליון ש"ח, אז נכנסתי ללמוד בכולל" | האדמו"ר שהיה מחביא סכומי כסף גדולים בתוך הגרביים | 1776

על דא ועל הא

ההתרגשות בבית הדין היתה גדולה מאוד. לא בכל יום זוכים לראות שם ויתור אצילי כל-כך מצד התובע. הדיין הנרגש פנה אליו ואמר: "כאשר הקב"ה יחזיר לך על מה שעשית, תתקשר בבקשה לעדכן!"...

ואז הפתיע התובע פעם נוספת את הנוכחים, וסיפר...

לוותר על כל הסכום!". הדיין התרגש לשמוע זאת. "שמחתי לשמוע על גבורתו של התובע - אולם פסק הדין כבר נשלח נתבע לתשלום עד סוף החודש..."

יום לפני חובת התשלום, שוב התקשר התובע אל הדיין ואמר: "אני לא מתחרט על עצם הוויתור, אבל רק שואל האם לפי ההלכה מותר לי לקזז הפסדים שהיו לי מהפרשה?". ענה לו הרב שבאמת מעצם הוויתור הוא לא יכול לחזור בו, שכן כבר היתה פה מחילה גמורה בפה, אבל לבקש תמורת הפסדים שהיו לו - בוודאי שהוא יכול.

למחרת הופיע הנתבע בבית-הדין ובכיסו מזומנים על סך 15,000 ש"ח על מנת לקיים את הפסק. גם התובע הופיע במקום והודיע לו: "לא צריך כלום, אני מוותר על כל הסכום כדי שיהיה שלום בינינו!"

ההתרגשות במקום היתה גדולה. לא בכל יום, ואפילו לא בכל שנה, מתרחש כדבר הזה בין כתלי בית-הדין. אפילו הרהיטים בחדר - שאוזניהן קלטו כל כך הרבה התגוששויות ומילים לא מחמיאות - התרגשו הפעם...

שלהי קיץ תשע"ט. עוד תיק נפתח בבית הדין 'נתיבות המשפט' שבעיר נתיבות. תיק בבית-הדין איננו אוסף מסמכים בלבד, כי אם מצבור רגשות, תלונות, טענות, מענות, כעסים ומתחים. אוהו - כמה מכיל כל תיק! בכל תיק שנפתח נחמץ הלב מחדש. חבל, חבל שהמתגוששים לא הצליחו לבוא אחד לקראת השני ולהגיע לעמק-השוה. ידוע על אנשים שבכל מחיר לא יסכימו להגיע עד לשלב של תביעה בבית-דין, משום שגם כאשר הכל מתנהל לפי דין-תורה, מחלוקת היא מחלוקת.

כך או כך, התיק הנוכחי שנפתח בבית-הדין עסק בתביעה הבאה: בעל-עסק מסוים הזמין עבודה אצל פלוני. בתום הביצוע, או שלא בתום הביצוע - על זה בדיוק נחלקו הצדדים! - בא פלוני לתבוע את שכרו בסך 15,000 שקלים חדשים. לאחר שביירר והפך בית-הדין בטענות שני הצדדים הכריע בפסקנות שעל בעל-העסק לשלם למבצע העבודה 15,000 ש"ח טבין ותקלין. קל לנחש איך הרגיש הנתבע עם פסק-הדין...

סיפר הג"ר ערן אבירם שליט"א, ראש בית הדין, שבערב ראש השנה תש"פ התקשר התובע והודיע: "למען השלום החלטתי

רעש כזה שאולי יגרום שהוותרן יבוא על שכרו כבר בעולם-הזה, לפיכך פנה אל הוותרן וביקש: "כאשר הקדוש ברוך הוא יחזיר לך על מה שעשית תתקשר בבקשה לעדכן!".

"הקדוש ברוך הוא כבר שילם לי", הפתיע הוותרן בשלישית וסיפר: "במוצאי ראש השנה מתקשר אלי חמי שיחיה ומודיע לי לבוא לקחת מתנה - רכב בשווי 75,000 ₪. חישוב מהיר גילה לי ששילמו לי על הוויתור פי חמשה..."

נכון, לא תמיד משלמים לנו משמים על הוויתור "במזומן", וטוב שכך. אם תמיד היו משלמים לנו היינו מאבדים את נקודת הבחירה. הוויתור לא היה ויתור כי אם סתם "ביזנס". אבל כאשר אנו נוכחים לראות מקרה בו כן משלמים על ויתור "במזומן", עלינו לתפוס אותו בשתי ידיים וללמוד ממנו את המסר: מוויתור לא מפסידים!

מי שהתרגש טיפ-טיפה פחות היה הדיין, שכבר היה מודע לווייתור מאתמול. כעת הוא רק המתין שהתובע יציג את ההפסדים שהיו לו מהסיפור, הנתבע בוודאי ישלם לו את זה בשמחה לאחר הוויתור האצילי, ושניהם יוכלו לצאת מהמקום מחובקים - כאיש אחד בלב אחד.

אבל זה לא קרה. באופן מפתיע החליט התובע לוותר גם על ההפסדים. עזוב. הוא רוצה לפתוח דף חדש ונקי. אין לו שום טענה ומענה. מבחינתו הכל היה בסדר, והכל גם יהיה בסדר... הפעם גם הדיין התרגש כמו כולם, נוכח הוויתור המפתיע החדש. "לא פעם אנשים נלחמים אחד בשני, ולפעמים אף בדיינים! הם משחיתים את מידותיהם ואת בריאותם בשביל כסף. ואילו כאן עולם הפוך ראיתי!"

מאחר שהדיין היה בטוח שוויתור כזה "יעשה רעש בשמים",

הסיפור היומי

חודש לאחר שמכרתי את העסק קיבלתי חשבונת ממס הכנסה על סך 6 מיליון ש"ח! יועצי מס אמרו לי: תנסה להתפשר איתם, אולי יורידו לך ל-3 מיליון. אבל הרב אמר לי: "לך ללמוד בכולל"...

וגם: האברך שהחליף דירת מרתף טחובה בדירת חמישה חדרים בלי לקחת משכנתא

בסיום מסכת נעמד יהודי אחד וביקש לדבר, וכך סיפר: הייתי בעה"ב של סופר ענק, יום אחד מכרתי את העסק רציתי להחליף מקצוע, אך חודש אח"כ קבלתי חשבונת ממס-הכנסה שלטענתם אני חייב להם 6,000,000 ₪. פניתי ליועצי מס, אמרו לי: תנסה להתפשר איתם, אולי יורידו לך ל-3,000,000 מיליון, אבל משהו מוכרח שתשלם!

הלכתי אל הרב, והוא אמר לי: כתוב "כל המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ". לך ללמוד בכולל! באותו יום רצתי לכולל ונעשיתי אברך יום שלם. כעבור חודשיים הגיעה חשבונת חדשה ממס-הכנסה בה נכתב: יתרתך אפס לתשלום!

הלכתי ליועצי מס, אמרו לי: זה מאה אחוז טעות! אתה סתם סוחב זמן, ותשלם אח"כ ריביות בכפל כפליים. אבל לא שמעתי להם. מאז אני יושב ולומד ושקוע בלימוד. עברו כבר כמה שנים ולא חזרו אלי... בסלון ביתי תליתי את שני המכתבים... פלא!

(מאמרי עינינו גל בתוך אוסף גיליונות תולדות תש"פ)

לפנינו שני מעשים שסיפר אחד מגדולי המשגיחים בי-ם מהיכרות אישית, ויפה כוחן לחזק לעמלי התורה בדורנו.

אברך ת"ח היה גר בדירת מרתף. היה לו צפוף וקשה. יום אחד בא אליו בעל מכולת סמוכה שברצונו לרכוש ממנו את המרתף בשביל מחסן למרכולתו. השיב לו האברך: איני סוחר נדל"ן, אני צריך דירה: תן לי דירה בת 3 חדרים בבנין אחר, ואתן לך בשמחה את המרתף הטחוב הזה. בעל המכולת שמח על העסקה, ואכן מצא לו דירת שלשה חדרים באזור.

כשבא האברך לגור שם, הופיעו השכנים שמעליו ומתחתיו, והציעו לו לצאת יחד עמם בבניה של 2 חדרים נוספים. אבל הלה אברך, אין פרוטה בכיסו לבנות! התפלאו: וכי לא שווה לך...? ענה: שווה לי מאד, אבל אינני מסוגל לשלם על כך יותר מ-500 ₪ לחודש...!

דיברו ביניהם והחליטו לקחת ממנו את התשלום, וכך בנו לו השכנים החדשים עוד 2 חדרים, כך זכה בדירת חמישה חדרים, בתשלום חודשי של 500 ₪ ללא משכנתא. פלא!

וסיפור נוסף: אחיו של המשגיח מוסר שיעור דף היומי. פעם

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האשה עמדה המזומה מול הלהבות המכלות את ביתה. אך אז רצו אליה השכנים ובישרו לה: "הרב אמר שאם תצליחי לקבל זאת באמונה ולא תוציאי מפוך שום מילת צער או טרוניה, תזכי בשנה הבאה בילד"...

"זמספר הסיפור, הרה"ג רבי נפתלי זילברצווייג, מוסיף פרט מצמרר: "רבותי, לאחר שנה נולד לה בן. ואם תרצו לדעת - אני הוא אותו בן!"

תגיע לבניין תאמרו לה בשמי שלא תוציא מפיה מילה אחת של צער וטרוניה ושלא תיקח ללב, כי זה כפרה, ובעזרת השם בזכות זה היא תזכה השנה לילד!"

והנה, כשהגיעה האשה לבניין וראתה שריפה והמולה רבה סביב ביתה, הבינה כי ביתה - רכושה היחיד שנשאר לה אחרי השואה - היה למאכולת אש, שעות ספורות קודם השבת הקדושה. האשה נשברה לחלוטין לאור המראה הקשה, אך אז רצו אליה השכנים ובישרו לה את דברי הרב פורגמנסקי: "הרב אמר כי אם תצליחי לקבל זאת באמונה ככפרה ולא תוציאי מפוך שום מילת צער או טרוניה, תזכי בשנה הבאה בילד ב"ה."

היה זה ניסיון נורא ואיום. אשה גלמודה שעברה את כל סבל השואה האיומה, וכעת גם ביתה הולך כליל. היא עמדה עם דמעות בעיניים, אך לא הוציאה מילה אחת לרעה. היא התחזקה באמונה כי אכן זוהי כפרה מיוחדת במינה על מנת לטהר את נשמתה.

מספר הסיפור, הרה"ג רבי נפתלי זילברצווייג שליט"א, מוסיף פרט מצמרר: "רבותי, לאחר שנה נולד לה בן... ואם תרצו לדעת - אני הוא בנה, ויש לי עוד אחות, שנולדנו אחרי אותה כפרה, למרות שעל פי הטבע לא יכלו הוריי לזכות בילדים אחר השואה, אך בזכות שאמי קיבלה זאת באהבה, היא זכתה לכפרה ונושעה בילדים".

(גיליון 'טוב לחסות בה' ויצא תש"פ)

היה זה בתקופה שאחר מלחמת העולם השנייה בצרפת. היהודים ששרדו את השואה האיומה היו מוכים וחבולים בגוף ובנפש מסייטים והתעללויות קשות ואיומות שלא יעזבו אותם עד סוף חייהם. באחד מימי שישי, ערב שבת, אירעה טרגדיה קשה ונוראה. בביתם של זוג יהודים, הכינה בעלת הבית את בישולי השבת וסידרה את הבית. היה זה זוג שעבר עינויים קשים ומרים בשואה, עד כדי כך שמרוב הסבל הפיזי שעברו, על פי הטבע לא יכלו לזכות בילדים. בני הזוג השלימו עם העובדה שלא יזכו בילדים עד סוף חייהם, והמשיכו לחיות באמונה ובשמחה.

והנה, באמצע שהניחה האשה את הסירים על הפתילה, יצאה לכמה דקות לקנות מוצר מסוים במכולת השכונתית, אלא שאז אירע הנורא מכל. האש הגלויה אחזה באחד מחפצי הבית והחלה להתלקח בכל אזור המטבח והסלון. תוך דקות בודדות החל עשן סמיך ושחור להתפשט החוצה, אשר החל לכלות את כל אשר עומד בדרכו.

השכנים המבוהלים שהבחינו בלהבות הזמינו את לוחמי האש, כשתוך כדי הם רצים אל עבר מעונו של הגאון רבי מרדכי פורגמנסקי זצ"ל, על מנת לשאול אותו מה ניתן לעשות במצב שכזה.

רבי מרדכי אשר שמע את הדברים אמר בזה הלשון: "כשהגברת

הצטרפו לעשרות אלפי הנבחרים החדשים

שיבחנו במבחן הראשון על מסכת ברכות

להרשמה ולהצטרפות חייגו:

02-560-9000

במוצאי שבת הגיע היהודי לבית המדרש ועבר עם מאות האנשים לפני הרבי להתברך בברכת 'שבוע טוב'. כשראה הרבי שהיהודי מתקרב - קם לפתע מכסאו והתחיל להסתובב ולהסתכל על התקרה...

התחבולות של האדמו"ר מטאהש זצ"ל לנתנת צדקה

לסכום גדול מאוד, וביקש מהרבי שמא יוכל לעזור לו. שאל אותו הרבי עד מתי הוא נשאר בקרית טאהש, השיב היהודי: עד לאחר שבת. אמר לו הרבי: כעת אין לי, אבל במוצ"ש כשכולם עוברים לומר 'א גוטע וואך', תעבור אצלי, ואז אתן לך בס"ד.

במוצ"ש, הגיע היהודי, ועבר עם מאות האנשים אצל הרבי לומר 'א גוטע וואך'. כשהרבי ראה שהיהודי מתקרב אצלו, קם לפתע מכסאו, והתחיל להסתובב ולהסתכל על התקרה של ביהמ"ד פה ושם, ושאל את הגבאי: תסתכל מה קורה כאן, ומה קורה כאן וכו'.

הגבאי לא הבין מה הרבי רוצה ממנו, והתחיל להסתכל על התקרה, וכשהגבאי היה עסוק והסתכל על התקרה - מיהר הרבי והוציא מחיקו סכום עצום של כסף, והושיטו ליהודי במהירות רבה, בטרם יבחין בכך הגבאי...

(נועם שיח ויצא)

הן ידוע ומפורסם בשער בת רבים צדקת פזרונו הנפלאה ביותר של כ"ק האדמו"ר מטאהש זי"ע, כאשר סכומים אדירים יצאו מתחת ידו אל עבר ידם של עניים ואביונים ונצרכים שונים, ובדרכים שונות ומשונות, וזאת מפני שהגבאים - בראותם את הסכומים האדירים שהרבי מחלק לעניים עד שאינו משאיר לצרכי ביתו עצמו פרוטה לפורטה - הוצרכו לפקוח עינים ולא הניחו לאנשים "שנחשדו" שהם הולכים לבקש מהרבי צדקה, לגשת אליו, ולכן הוצרך הרבי לחדש דרכים שונות ומשונות כדי להערים על הגבאים ולחלק את הצדקה מבלי שהם יעלו על כך.

ולדוגמא, הרבי היה הרבה פעמים מחביא סכומים גדולים בתוך הגרביים שלו או בתוך הנעליים, וכשהנצרך היה עובר אצלו, היה הרבי מתכופף ומוציא את הכסף הטמון אצלו ומושיטו לנצרך. מספר הבדחן הנודע הרה"ח ר' ישראל שפירא הי"ו, ששמע מאדם שהיה נוכח בשעת מעשה, שפעם אחת נכנס יהודי אל הרבי והתאונן על מצבו הדחוק, שהוא נצרך באופן דחוף ביותר

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

חדש בקו השיעורים

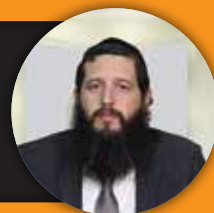
כל העדכונים וכל המידע על סיומי הש"ס של 'דרשו' עכשיו בעברית ובאידיש
שלוחה 6/1-2

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

האם מותר לקנות בפסח דגים בחנות של גוי המשתמש בסכין חמוץ?

מכיון שיש לחשוש שגם לאחר ההדחה והגירוד יישאר חמץ כלשהו על גבי המאכל, ובעת אכילת המאכל יאכל גם החמץ. ויש אומרים שלא החמירו אלא שלא לנהוג היתר בדבר דרך קבע, וכגון שלא לקנות דגים מגוי החותך אותם בפסח בסכין חמוץ; אולם, אם אירע באקראי בבית ישראל שחתכו מאכל בפסח בסכין חמוץ, מותר לאוכלו אף במקרה שידוע כי הסכין לא היתה נקיה. וניתן להקל כדעה זו.

[שו"ע תמו, ז, ומשנ"ב פד רפה, שעה"צ קיה, קיט רקב; ביאורים ומוספים דרשו, 116]

מאכל שנחתך בסכין המשמשת לחיתוך חמץ, בין אם נחתך לפני הפסח, בין אם נחתך בפסח - אסור לאוכלו בפסח; משום שאנו מניחים כי הסכין לא היתה נקיה, וחוששים שמא היה חמץ על גבי הסכין, ובעת החיתוך יִדבק החמץ במאכל. ואם החיתוך התבצע לפני הפסח, ניתן להיתר את אכילת המאכל בפסח על ידי הדחת מקום החיתוך במים, או גירוד מקום החיתוך.

אולם, אם החיתוך התבצע בפסח עצמו - יש מחמירים בדבר,

מאכל שנחתך בסכין המשמשת לחיתוך לחם - האם מותר לאוכלו בפסח?

נוקתה כראוי, חזקתה שדבוקים בה פירוורי חמץ. ומאידיך, כל סכין שידוע כי היתה נקיה בעת החיתוך, המאכל שנחתך בה מותר בפסח; למעט אם מדובר בסכין שבלוע בה טעם חמץ - דהיינו שהשתמשו בה בעבר, אפילו פעם אחת, לחיתוך מאכל חמץ חם, או חמץ מתובל במידה כזו שמוגדר כ'חריף' - שאם חותך בה מאכל חם או 'חריף', אזי החום, או החריפות בשילוב עם כוח דחיקת הסכין, מפליטים ממנה את טעם החמץ ומבליעים אותו במאכל.

[שו"ע תמו, ז, ומשנ"ב פ, פו רפה; ביאורים ומוספים דרשו, 105 ור"ט 108]

בהמשך לאמור: אם הכניסו את המאכל שנחתך בסכין של חמץ לתערובת, מותר לאכול את התערובת בפסח, כיון שאיסור 'משהו' חמץ בתערובת הוא מדרבנן, ועצם הימצאותו של החמץ על גבי הסכין מוטלת בספק. ויש שהחמיר גם בתערובת; ובמקרה שההימנעות מאכילת המאכל כרוכה בהפסד כספי רב, או בהעדר שמחת יום טוב, ניתן להקל.

אולם, סכין המשמשת לחיתוך לחם, לכל הדעות יש לאסור את המאכל הנחתך בה, ואף בתערובת; כיון שכל עוד לא ידוע כי

'מדוּכָּה' שבלוע בה טעם חמץ ודכו בה תבלין - האם מותר להשתמש בו בפסח?

פעמים שדינם כמאכל חריף; וכל שכן המלח עצמו, שדינו כמאכל חריף.

ובדומה לסכין, שכוח דחיקתה יחד עם חריפות המאכל מוציאים את הטעם הבלוע בכלי; כך גם 'מדוּכָּה' שבלוע בה טעם חמץ - כאשר דכים בה מאכל חריף, כוח הדיכה יחד חריפות המאכל מוציאים את הטעם הבלוע בה, ופעמים שאף משביחים את הטעם, באופן שאינו נחשב כפגום גם לאחר עשרים וארבע שעות.

[שו"ע תמו, ו, ומשנ"ב פ-פא; ביאורים ומוספים דרשו, 110, וראה עוד שם]

בהמשך לאמור: בחיתוך מאכל 'חריף' באמצעות סכין שבלוע בה טעם חמץ, אף אם כבר חלפו עשרים וארבע שעות מאז שהסכין בלעה את טעם החמץ - שבדרך כלל נחשב הטעם כ'פגום', ואינו אוסר עוד מאכלים שנבלע בהם - פעמים שהמאכל החריף שנחתך בה אסור בפסח, מחמת שהוא מוציא את הטעם הבלוע בסכין ו'משביח' אותה.

אולם, לא ביחס לכל מאכל חריף מוסכם כי יש בכוחו גם להשביח טעם, ותלוי הדבר בזהות המאכל, ובהתאם לשיטות השונות. ומאכלים שאינם חריפים, אלא מלוחים, או חמוצים -

* מנהג קדום בקרב בני אשכנז, שלא להשתמש בפסח במשקה או במאכל הנלקח מתוך כלי שמשתמשים בו במשך כל ימות השנה לצורך סעודות חמץ.
* מנהג נוסף נהגו בקרב בני אשכנז, שמשקה ששהה בכלי חמץ אין שותים אותו בפסח. ואם ידוע שהכלי נוקה היטב לפני שהכניסו לתוכו את המשקה, מותר לכל הדעות לשתותו.
* אסור להכניס דבר איסור לתערובת של היתר על מנת 'לבטלו'. איסור זה נקרא: "אין מבטלים איסור לכתחילה".

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מברכים על 'עירוב תחומין'?

בשעת הנחת המזון של 'עירוב תחומין' במקומו, יש לברך: "ברוך... אשר קידשנו במצוותיו וציונו על מצות עירוב". ולמרות שאין ציווי לעשות עירוב תחומין, אלא שחכמינו ז"ל תיקנו זאת לתועלתנו של החפץ להעתיק את מקום שביתתו למקום אחר; הרי זה כשחיטה, שאין ציווי לשחוט בהמה, אלא שהחפץ לאוכלה, הריהו מצווה לשוחטה תחילה, ועל ציווי זה אומרים 'וציונו'. ובדיעבד, העירוב חל אף ללא ברכה.

וכחומר לומר בשעת הנחת המזון, או לאחר מכן: "בזה העירוב יהא מותר לי (או: "לפלוגי", אם מניח עבור אדם אחר), לילך (למחר) ממקום זה, (או: "ממקום פלוגי", במידה ואינו נמצא

בשעת האמירה במקום העירוב, וכגון ששליחו מניח את המזון, והוא אומר בביתו), אלפיים אמה לכל רוח". ואם לא אמר נוסח זה, העירוב אינו חל; אך בדיעבד, אם אמר: "יהא זה לעירוב", העירוב חל.

וכל האמור, הוא דווקא בעושה עירוב תחומין באמצעות הנחת מזון שתי סעודות במקום העירוב; אבל העושה עירוב על ידי ששוהה בזמן 'בין השמשות' במקום העירוב - אינו צריך לומר את נוסח 'בזה העירוב', אלא די בכך שחושב לקנות שביתה במקום זה. וכמו כן, יש אומרים שאין לברך על עירוב זה.

הלוח היומי

ז' בכסלו | רבי יוסף דוד ב"ר יצחק זינצהיים זצ"ל, מצרפת, בעל יד דוד

היום הוא יו"ט במגילת תענית על שמת בו הורדוס שהיה שונא את החכמים.

יארצייט:

תקע"ג: רבי יוסף דוד ב"ר יצחק זינצהיים זצ"ל, מצרפת, בעל יד דוד.

תרע"ד: רבי יחזקאל משה ב"ר משה הלוי זצ"ל, ראב"ד בבגדאד.

תשי"ב: רבי יעקב משה ב"ר זבולון חרל"פ זצ"ל, רבה של שכ' שערי חסד.

תשמ"ד: רבי שלמה בנימין ב"ר יהודה לייב הלוי אשלג זצ"ל.

תשנ"ה: רבי חיים נפתלי הערץ ב"ר מרדכי אלטר זליבנסקי זצ"ל, ר"י מאור התלמוד.

לדבר לשון הרע כדי להשקיט מחלוקת - מתי מותר, וכיצד?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

המספר ואת השומעים מדינה של גיהנם. (ב) הרואה שיש לראובן שנהא על שמעון, מחמת איזה דבר שעשה לו או שדיבר כנגדו, כתב הח"ח לעיל (כלל ה"ס"ג בהגה"ה) שאם מכוין להשקיט את המריבה ביניהם, מותר לו לומר לראובן ששמעון לא התכוין בכל זה להתריס כנגדו, אלא שסיבת שטותו גרמה לו זאת, ואף שמגנה בכך את שמעון שאומר עליו דברי גנאי, מותר ואף מצוה לעשות כן, כדי להקל בכך את השנאה שבלב ראובן ועל ידי זה תושקט המריבה ביניהם.

פרט חשוב נוסף מדגיש ה'חפץ חיים', שכדי לקבוע מיהו 'בעל המחלוקת' במריבה, צריך שיקול דעת גדול, דהיינו שיתבונן היטב על פי תורה מי הם בעלי המחלוקת. ואם אינו יודע, אזי 'שב ואל תעשה' עדיף. בביאורים ומוספים מביאים מה שביאר בזה החזו"א (אמונה ובטחון פ"ג אות א-ג) שכדי להכריע מבחינה מוסרית מיהו הרודף ומי הוא הנרדף, יש לשקול הדבר בפלס ההלכה, כגון אם מלמדים חדשים הגיעו לעיר וקפצו כולם על החדשים, וטוענים המלמדים הותיקים כי החדשים דוחקים את מקומם ומקפחים את פרנסתם, הרי שעל פי ההלכה קנאת סופרים תרבה חכמה ואינם צודקים בטענתם כמבואר בגמרא (בבא בתרא כא, ב), ומעתה המספר לשון הרע על המלמדים החדשים ומעורר מחלוקת כנגדם, עובר על איסור לשון הרע ומחלוקת.

בסעיף ח' (כלל ח' מהלכות לשון הרע) אנו למדים על ההיתר לדבר לשון הרע על בעלי מחלוקת. ה'חפץ חיים' מדגיש כי היתר זה אמור רק באופן שהמספר רואה שעל ידי שיגלה לפני אנשים את גודל תרמיתם בעניין זה, ויראו שאין הדין עמם, תושבת המחלוקת. אבל בלא זה אין שום היתר לספר עליהם לשון הרע (שהרי לא יצאו מכלל 'עמיתך' מחמת עוון המחלוקת). וממילא צריכים לכוון לתועלת, ותנאי נוסף: "שהדברים שעל ידן הוסכם בדעתו שהם בעלי מחלוקת - ידע מעצמו, ולא יסמוך בזה על שמיעה מאחרים, אם לא שנתברר לו שהוא אמת", וכמו כן, אם יש לו דרך אחרת להשקיט את המחלוקת, אסור לו לספר לשון הרע עליהם.

בביאורים ומוספים מביאים שתי דוגמאות לסיפור לשון הרע על בעלי מחלוקת, שעשו להשבית את המחלוקת:

(א) כתב הח"ח לקמן (לשון הרע כלל י"ס"ו) שאם רואה שראובן רוצה לגנות את שמעון בפני אנשים, מותר לו [בתנאי ההיתר המנויים בבאמ"ח שם ס"ק כב], להקדים ולספר לפנייהם את גודל העוולה של ראובן, שמגנה את שמעון על לא עוול בכפו, כדי שכאשר יבוא אחר כך ראובן ויספר לפנייהם את דברי הגנאי, לא יתקבלו דבריו, אלא אדרבה יוכיחוהו על כך שמגנה את שמעון בחינם, ובזה יציל את שמעון מצער וכלימה, וגם יציל את ראובן

הרב מבריסק קרא פעם לרב מנחם פרוש כחצי שעה לפני כניסת שבת כדי שישלח מכתב בענין עזרה לאדם מסוים, רבי מנחם שאל את הרב: "מדוע נחוץ דוקא עכשיו הרי בין כה הדואר סגור?" ענה לו מרן ז"ל: "תמנהי עליך, וכי בטוח שאזכה לחיות עד מחר?! כל שיש באפשרותי לעשות, עלי לבצעו תכף ומיד ללא שהיות".

(הרב מבריסק ח"ב עמ' 411)

בכל דבר מצוה הבא לידינו, נשתדל למהר לעשותו מיד ולא לדחות למועד מאוחר יותר